دوو هەڵەی ستراتیجی نەوشێروان مستەفا لە سەردەمی گۆڕاندا.. دکتۆر عەبدولڕەحمان مەولود

هەر کەسێك نکەڵی لە ڕۆڵی گۆڕان بکات لە هەوڵدان بۆ دروستکردنی کۆمەڵگایەکی چاکتر، سەقامگیرتر لەوەی هەبووە، ئەوا کەسێکی تەرەفدارەو ناتوانێ بەلایەنانە بیرکاتەوە. لەم نەوەشدا کاریگەری ئیجابیانەی نەوشێروان مستەفا لە دروستکردنی ئەم ئاراستە نوێیەی سیاسەت لە کوردستان بەراورد بە هیچ کەسی تر ناکرێت. بەلام، سەرەڕای گرنگی گۆڕان بە هێنانە کایەی سەردەمێکی نوێی سیاسەتکردن لە کوردستان و دوربینی و جیهانبینی نەوشێروان مستەفا بۆ سیاسەتکردن و بەرژیەوەندیەکانی خەلکی کوردستان ئەمیش لە کەموکوری بێبەری نییە. من لێرەدا، دوو هەڵەی ستراتیجی نەوشێروان مستەفا دیاری دەکەم. من پێموایە، ئەم دوو هەڵەیە لەو خالە سەرەکیەکانەن کە گۆڕانیان بەم ڕۆژە گەیاندو ، هەر ئەوانەش وادەکەن هەستانەوەی گۆڕان بەم ناو و فۆرمەی ئیستای بکەنە مستەحیل. ئەم دوخالەش ئەمانەن:

یەکەم، دەستنەگرتن بەسەرمایەی مرۆیی گۆڕان.

باشترین کۆمپانیای تەلارسازی ئەگەر دەست بە ئەندازیارەکانی نەگرێت زۆری پێناچی مایە پووچ دەبیت. باشترین نەخۆشانەی پلەیەکی جیهان ئەگەر دەست بە پەرستارەکانی نەگریت لەکار دەکەویت. باشترین کۆمپانی بۆشایی ئاسمان کە سالانە کەشت بۆ بۆشایی ئاسمان ڕێکبخات ئەگەر دەست بە زاناکان و کرێکارەکانی نەگرێت ئەوا لەناو دەچێت، هتد. هەر لەسەرەتاوە گۆڕان زۆر بیمنەت بوو لە سەرمایەی مرۆیی. بۆ نموونە، لەژێر چاودێری کاك نەوشێروان بریاردرا کە ڕێگا بە خۆکاندیدکرنەوەی ئەندام پەرلەمانەکانی نەدات. نییەت لەم بڕیارە هەرچی بێت، لە کۆتاییدا ئەم هەلوێستە بووە هۆی لەدەستدانی سەرمایەیەکی گەورەی مرۆیی لە بزووتنەوەی گۆڕان. ئەم بریارەی گۆڕان بووە هۆی دورخستنەوەی ژمارەیێك لەو توانایانەی کە جگەلەوەی خبرەی کاری سیاسی، ئیداری و تەخسوسیان پەیداکرد بوو، ببوون بە سیما، ناو و ناوبانگی گۆڕانیش. گۆڕان لە کاتێك بریاریدا کە ئەندام پەرلەمانەکانی ناتوانن خۆیان دوبارە کاندین بکەنەوە، لەسەرتاسەری دونیا خۆکاندید کردنەوە هیچ عەیبەی لەسەر نەبوو. لەو شوێنانەی کە بە لانکەی دیموکراسی، هەلبژاردن و پەرلەمان ناسراون بەسەدان و

هەزارن ئەندام پەرلەمان هەن كە جگە لە كاری پەرلەمانتاری هیچ كاریتریان نەكردووە لە ژیان.

تەنەگەیشتن یان لاموبالات بەرامبەر بەسەرمایەی مرۆیی گۆڕان، گۆڕانی بەم ڕۆژ گەیاند. لە ئەستاشدا هەر هەولێك بۆ چارەكردنی ئەم بابەتە بدرێت درەنگە. ئەو مەتریالە مرۆییە لەچاوەروانی گەراندا نەماوە. هەندێكی بێهیوا بوو بەیكجاری وازی لەكاری سیاسی هێناوە، هەندێكی بوو بە ئۆپۆزیسیۆن، هەندێكی كاری سیاسی لە قالبیتردا دەكات، هەندێكی متمانەی بەهیچ كەسێكی گۆڕان نەماوە، …تاد.

دووەم، كاك نەوشیرەوان شكستی هێنا لە دارشتنی بیرۆكەی دابینكردن سەرچاوەی ماڵی بزووتنەوەی سیاسی پێویستە جەماوەر بێت.

سەرەرای ئەو نەوشیرەوان مستەفا لەخەمی ئەوەدابوو كە فۆرمێكی نوێی حیزبایەتی لە كوردستان بێنێتەوە ئاراوە كە هاوشێوەی حیزبایەتیكردن بێت لە ڕۆژئاوا و جیاواز بێت لە حیزبی بەلشفی و ستالینی كە حیزب مەكتەبی سیاسی، ڕۆژنامەی مەركەزی حیزبی، بنەو بارەگا ، دەزگای هەوالگیری، … تاد هەبێت، بەڵام، جگە لە گۆرانكاریەكی كەم ، ئەو نەیتوانی گۆرانكاریەكی گەورە لەشێوەی كاركردنی حیزبایەتی لە كوردستاندا بێنێتە ئاراوە.

ئەم سەدەیە، بەجیاوازیەكی كەمەوە ، دوو فۆرمی سەرەكی حیزبایەتیكردن لەسەرتاسەری دونیا بەرهەم هێناوە. یەكێكیان ئەوەیە كە لە چین ، یەكێتی سۆڤیەتی و بلۆكی شەرقی كۆن و وولاتە داپلۆسێنەرەكان هەیە یان هەبوو، ئەوەی تریش كە لەوولاتانی ڕۆژئاوا، هەر لە ئەسكەندەنافیا، تاكو ئەوروپا ، ئەمەریكا و ئوسترالیادا هەیە. لەوەی یەكەمدا، حیزب پۆلێت بیرۆ (politburo) ، دەزگای ئەعلامی مەركەزی، ئۆرگانی مەركەزی حیزب، دەزگای هەوالگیری، زیندانی حیزبی … تاد هەیەو دەستیش بەسەر هەمو مومتەلەكاتی دەولەتدا دادەگرێت یان كۆمپانیای زۆر بەلاحیان هەیە. بۆ نموونە، هەر ئەستا لە پەرلەمانی چین زیاتر لە دوو سەد بلیۆنەر هەن (هەر بلیۆنێك هەزار ملیۆن دۆلارە). لەوەی دووەمدا، حیزب هیچ ئەو دەزگایانەی نییە كە باسكمكردن. حیزب پێش هەر هەلبژاردنێك پێشبركێیەك لەنێوان ژمارەیەك لە ئەندامانی لەهەر بازنەیەكی هەلبژاردن ڕێكدەخا و كاندیدەكانی بۆ هەلبژاردن دیاریدەكات. حیزب و كاندیدەكانیش دەست دەكەن بەكەمەك كۆكردنەوە بۆ هەلمەتی هەلبژاردنەكانیان، تاد.

تا ئەو ساتەش شێوەی باوی حیزبایەتیکردن لە کوردستاندا شێوەکاری حیزبی بەلشەفی و ستالینیە. پارتی و یەکێتی ئەم فۆرمە لە حیزبایەتیکردنیان بەمیرات لە حیزبی بەعسی ڕوخاو بۆماوەتەوە. گۆرانیش هەر لەسەرەتاوە بەهەڵە دەستی پێکرد. ئەو لەسەر بودجەی گشتی و مولکی گشتی دروست بوو، بەبێ ئەوەی مۆڵەتی لە ڕای گشتی وەرگرتبێت. جا ئەگەر تەبریرێکیش هەبێت بۆ چۆنیەتی دروستبوونی گۆڕان بەپشت بەستن بە بودجەو مولکی گشتی، ئەوا هیچ تەبریرێك نەبوو بۆ بەردەوام بوون لەسەر ئەم شێوە لەکارکردن، کۆمپانیا دروستکردن و کارکردن لەسەر شێوەکارکردنی یەکێتی و پارتی.

دەستپێشخەری نەکردنی گۆڕان لەوەی هەڵمەتی کۆکردنەوەی کۆمەکی مالی جەماوەری بەرێخات بۆ هەلبژارن ، هەروەها داوانەکردن لە کاندیدەکانی گۆران کۆمەك کۆبکەنەوە تاکو هەلمەتی هەلبژاردنی خۆیانی پێبەرێخەن، ئەو هەڵە ستراتیجیە کوشندەیە بوو کە نەوشەروان موستەفا فیکری لێنەکردەوە، بەبیری دانەهات یان کاری پێنەکرد. واتە، کاك نەوشەروان شکستی هێنا لە دارشتنی بیرۆکەی دابینکردن سەرچاوەی ماڵی بزووتنەوەی سیاسی پێویستە جەماوەر بێت. کاتێکیش گۆڕان شکست دەنێت لەم بابەتە، گۆڕان دوور دەکەوێتەوە لەوەی ببیتە بزووتنەوەیەکی جەماوەرەی (Grassroots movement) و ناچار دەبێت دەست ببات بۆ کەرستەوەو شێوەکاری کارکردنی یەکێتی و پارتی. هەر بۆیە، بۆ نموونە، کاتێك ئەندامانی گۆڕان ڕەخنەیان دەگرت لە دەستپیسی وەزیرەکانی گۆڕان لە بەغدا، عومەری سەید عەلی وەك ڕێکخەری گشتی بزووتنەوەکە باسی لەوە دەکرد وەزیرەکان پارە بۆ حیزب پەیدا دەکەن. ئەمەش سەرەتای کۆتایی گۆڕان بوو.

بەداخەوە، تازە مارکەو براندی گۆڕان تەواو بوو. حیزب وەك هەر کۆماپانیایەکی بازرگانی کە متمانەی کڕیاری لەدەستدا، ئیتر هیچ (CEO) یەك یان سەرۆکێك ناتوانی پشتی ڕاست بکاتەوە. بەڵام، سەرەڕای کۆتایی گۆران یان مانەوەی وەك دوکانێکی سیاسی، کۆمەڵگای کوردستان لەهەموو کات زیاتر وێڵی سەردەمێکی سیاسی نوێنن کە کاك نەوشەروان دەستپێشخەر بوو لە هەوڵدان بۆ داهێنانی ئەم سەردەمە نوێیە لە سیاسەتکردن لە کوردستان.

هەوڵەکەی کاك نەوشەروان، یەکەم هەوڵی جدی بوو بۆ دروستکردنی ئاراستەیەکی نوێ لە سیاسەتکردن لە کوردستان، بەڵام زۆربەی کات هەوڵەکانی یەکەم و دوەمیش شکست دەنن. سەیری سەڤن ئاپ (7up) بکەن، بۆیە پێی دەڵێن سەڤن ئاپ، چونکی شەشی هەوڵی پێشتری داهێنەرەکەی شکستی هێناو لە حەوتەمدا سەرکەوت و بۆیە ناوینا سەڤن ئاپ. ئەوەی

گرنگە کەلەندانی ئەو کەسانەیە کە بروایان بەچاکسی لە سیستەمی بەرێوەبردن و حوکمرانی کوردستاندا ھەیە.

تاکو ئیستا لە سولەیمانی ڕەوت و بزووتنەوەی جۆراوجۆر دروست بوون، لەوانە ڕیکخراوەکەی دکتۆر بەرھەم، نەوەی نوێ، گۆڕان، ڕەنگە رەوتی کاك لاھوریشی بەتە سەر. ئەمانە ئەگەر بەیەکەوە کاربکەن و بەسەر جیاوازیەکانیان سەرکەون و ” ئاراستەی دیموکراتی نوێ” پێك بێنن و ڕێکەون لەسەر کۆتایی ھێنان بەمۆدیلی حیزبی بەلشفی لەکوردستاندا و کەموکوریەکانی گۆڕان تێپەرێنن، ئەوا دەتوانن ببن بەدیلی یەکێتی و پارتی. ئەگەرنا، کۆمەلگای کوردستان لەبەردەم شکستێکی گەورەدایە، سەرتاکەی بە نەمانی یەکێتی و پارتی دەست پێدەکات، بەلام بەچی دەگات دیار نییە. شکستێك زۆر گەورەتر دەبێت لە نسکۆی ئەیلول، شکستی ڕیفراندۆم و دەرنداندنی سامانی سروشتی کوردستان.

دکتۆر عەبدولڕەحمان مەولود
پرۆفسۆری یاریدەر، زانکۆی لۆریە، واترلۆ ، کەنەدا

ئایا مەسرور بارزانی ھەڵەکانی نەچیرڤان بارزانی دوبارە دەکاتەوە ؟ … عەبدولڕەحمان مەولود

کاتی پێکھێنانی حکومەتی مەسرور بارزانی نزیك بۆتەوە. گۆڕان ڕازییە و یەکێتیش لە ڕازیبوون نزیك بۆتەوە؛ یەکگرتوو لە گیرفانی پارتییەو کەسیش لەسەر ڕازیبون و نەبونی کۆمەڵ ناوەستی. ھەر بۆیە، بەم نزیکانە مەسرور بارزانی حکومەتی نوێ پێك دەنێت.
بەڕای من خالی ھەرە گرنگ لەم حکومەتە نوێیە کە پێویستە چاودەری بکریت ئەوەیە: ئایامەسرور بارزانی ھەڵەکانی نەچرقان دوبارە دەکاتەوە؟
لە کەس شاراوە نییە کە نەچیرڤان بارزانی پیاو یەکەمی تورکیایە لە کوردستان. لە بیست ساڵی ڕابردو نەچیرڤان بارزانی لە رووی ئابوری

و سیاسی پشتوانی بەنسوری ئوردوگان و حیزبەکەی بوە.
نەچرڤان بارزانی، لە باری ئابوریەوە:
١. کوردستانی کردە بازاری تورکیا و شوێنی ساغکردنەوەی کەلوپەلی تورکی. ساڵانە تورکیا بای چەندین ملیار دۆلار کاڵا لە بازاری کوردستان دەفرۆشێت.
٢. هەرچی داهاتی نەوت و داهاتیتری کوردستانە خستە بانکەکانی تورکیا و ئەوان سودی ڕۆژانە لەو پارانە وەردەگرن.
بە نمونە، ئەگەر تورکیا لە سالێکدا بە هەر سەد دۆلار قازانجی سێ دۆلار بکات، ئەوا لە ڕۆژێکدا زیاتر لە ٨٢ هەزار و ١٩١ قازانج دەکات بە هەر ملیارێك دۆلاری کوردستان لە بانکەکانی تورکیا بێت (1،000،000،000*0.03/365).
٣. ئەو کاتەی نەوتی کەرکوك لە ڕێگای کوردستان دەفرۆشرا، پارەی ئەو نەوتەشی لە تورکیا دانا.
٤. نەوتی کوردستان و کەرکوکی هەرزان فرۆش دەدا بە تورکیا و کەمپانیەکانی گواستنەوەی نەوتی تورکی.
لە باری سیاسیشەوە:
١. دژایەتی بێکۆتایی پارتی کرێکارنی کوردستانی کردوە
٢. دژایەتی بە سنوری ڕۆژئاوای کوردستانی کردوە.
٣. کۆلان بە کۆلان لە کوردستانی باکور دەگەڕا دەنگ بۆ ئەردوگان کۆبکاتەوە لەسەر حیسابی هەدەپە.

نەچیرڤان لەبەرامبەر ئەم خزمەتی بە تورکیا چی دەست کەوتوە ؟
تەنها شتێك نەچیرڤان لە بەرامبەر بونی بە پیاوی یەکەمی تورکیا دەستیکەوت پشتیوانی ئەردگان بووە لە پێگەی نەچیرڤان بارزانی لە ناو پارتی و حکومەتی هەرێمی کوردستاندا.
با بزانین بە پشتیوانیکردن تەنها شتێ نەچیرڤان بەدەستی هێناوە:
سەیرکە، سەرەرای ئەو هەمو خزمەتەی نەچیرڤان بە تورکیای کرد، لە ئێستاشدا ڕای گشتی تورکیا سەبارەت بە کێشەی کورد زۆر لە دوای ڕای گشتی عەرەب و فارسیشە.
لەسەرو بەندی ڕیفراندۆم کەباس لە پێکهێنانی دەولەتی کوردی دەکرا، ژمارەیەکی زۆر لە سەرکردە عیراقیەکان، لە نێویان کۆنە سەرۆکی پەرلەمانی عیراقی و سەرۆك وەزیرانی ئێستاش دژایەتی دوژمنکارانەیان نەکرد. ئەوەی یەکەم (مەحمود مەشهەدانی) پشتیوانی دەکرد و ئەوەی دواییش (عادل عەبدولمهدی) پێی باش نەبوو. بەگشتی، ڕای گشتی عێراقی و عەرەبی سەبارەت بە کوردستان بە ئیجابیانە گۆڕانکاری گەورەی بەسەردا هاتووە . لە ئێرانیش هیچ نەبێت ولایەتێك هەیە بەناوی کوردستان و دژایەتی ناوی کورد و کوردستان ناکەن.

تەنها شوێنێك لە گۆی زەوی کە خەلك و حکومەت دژایەتی کورد بکەن تورکیایە؛ حکومەت ئاگری ئەم دوژمنکاریەش دژی کورد ڕۆژ دوای ڕۆژیش خۆشتر دەکات.

ئەگەریش دەلێن تورکیا لە کوردستان بیناسازی کردوەو فرۆکەخانەی کردۆتەوە، ئەوا جگەلەوەی بەپارەی خەیالی کراون، پاش چەند سالی تری بیناکان لە نەبوونی خزمەتی بەردەوام (Maintenance) دەبنە بارگرانی (Liability) و فرۆکەخانەش هەرکاتێك تورکیا ئارەزوی لێ بێت دای□د□خات، وەك ئەوەی سەبارەت بە فرۆکەخانەی سلێمانی کردویەتی.

تورکیا نەك چارە نییە بۆ کێشە سەرەکیەکانی کوردستان وەك کارەبا و بەپیشەسازیکردنی کوردستان، بەلک□ □□گ□ر□ لە چارەکردنی هەر کێشەیەکی کوردستان. تورکیا خوازیاری ئەو بوو هەرێمی کوردستان گۆڕگان خواردوی داعش بکرێت بۆ ئەوەی بەیەجارەکی دەست بەسەر هەرێمدا بگرێت

هەر بۆیە، بەڕای من هەرکەسێك بێتە سەر کار دەبێت خۆی دوور بخاتەوە لە ڕابردووی (Legacy) نێچیرڤان بارزانی. سەردانەکەی مەسعود بارزانی بۆ لای عادل عەبدولمەهدی لە دوای ڕیفراندۆم ئەگەر مەبەست لێی گۆرانی سیاسەتی پارتی بێت بەئاراستەی ڕاگرتنی پارسەنگی هێز لە نێوان عیراق و تورکیا کارێکی باش بوو.

هەرێمی کوردستان پێویست ناکات لە نێوان عیراق و تورکیا یەکێکیان هەلبژێرێت وەك نێچیرڤان تورکیای هەلبژارد. هەرێمی کوردستان پێویستە بە هاوسەنگی پەیوەندی لەگەل هەموان ڕاگرێت.

هەرێمی کوردستان پێیوست ناکات دژایەتی تورکیا بکات، بەلام ناش بێت ئەوەی لە بەرژەوەندی تورکیا بێت بە لە بەرژەوەندی کوردستانی بزانێت.

ئیستا کە تورکیا ناهێلێت پارێزگارێکی کورد بۆ کەرکوك دابنرێت، دانانی پاریزگارێکی کورد لە کەرکوك نیشانەی سەرەتای کۆتایی دەسەلاتی تورکیا وسەردەمی نێچرڤان بارزانی دەبێت بەسەر حکومەتی هەرێمی کورستان. پێویستە ئەم کارە زوو یان درەنگ بکرێت. مەسرور بارزانی پێویستە لەم بابەتە تێبگات و یەکێتیش نەیبەستێتەوە بەمەسەلەی پێکھێنانی حکومەت، بەڵام پێویستە بکرێت و مافی هەلبژاردنە.

سەردەمی شێوە حکومرانی تورکیا هاوشیوەی سەردەمی ئۆتۆمۆبیلی لادا و مۆسکۆفیس بەسەرچوە. تورکیا نایەوێت بگۆریت و دژایەتی گۆڕانکاری دەکات. تورکیا دەیەویت لە ڕێگەی کرینی سیستەمی دژە فرۆکەی (S-400)ی دژی گۆرانکاری حەتمی تورکیا بوەستێتەوەو دریژە بەم شێوە حکومرانیە ناسەردەمیانەی ئێستای بدات کە لەسەر بنەمای هالاواردنی

نژادی (apartheid) وەستاوە.
بەڵام، چۆن بەرنامەی ئەتۆمیی ئێران ناتوانیت ڕێگای بە ڕوخانی حەتمی ئێران بگرێت، ئاواش کڕینی سیستەمی (S-400)یش دادی تورکیا نادات، . تورکیا دەڕوخێت و هەڵدەوەشێتەوە، تەنها مەسەلەکە کاتە. هەرێمی کوردستان پێویستە خۆی بۆ ئەو گۆڕانکاریە گەورانە ئامادە بکات.
تورکیا تاکو ئیستا دەستی لە نێچیرڤان بارزانی بەرنەداوە، بە ناراستەوخۆش دژایەتی حکومەتی مەسرو بارزانی دەکات. ئەوەندە بەسە وتارەکانی ڕێبوار کەرەم وەلی لە ڕوداو بخوێنیەوەو بۆ ئەوەی لەم ئاراستەیە بگەیت.
پێویستە هەموان لە بیری ئەوە دابن، کە حکومەتی نوێی کوردستان کار بۆ بەرژەندیە بالاکانی کوردستان و خەڵکی کوردستان بکات و سیاسەتێکی هاوسەنگی لەگەڵ عیراق و هاوسێکانی هەبێت. بە پارتیش پێویستە کێشە سیاسەکانی لەگەڵ هێزە سیاسەکانی ناوچە (پەکەکە) بەڕێگای دانوستاندن چارەسەر بکات. پێویستە هەموان بەگومان بن کەوا کێشە گەورەکە تورکیایە، هەمو کێشەکانیتر بەبەراورد بە دژایەتی تورکیا بۆ کورد لاوەکین.
تۆ سەیرکە، بزانە ساڵانە نێچیرڤان چەند سەردانی بەغدا، سلێمانی و کەرکوك دەکات بەبەراورد بە ئەنقەرە و ئەستەمبۆل ئینجا لەوە دەگەی کە تورکیا لە کێوە گەوەی لە کوردستان کردوە؛ کۆتایی هێنان بەژێردەستی تورکیا و حوکمرانی هەرێمی کوردستان لە لایەن تورکیا پێویستی بەکاری هاوبەش و هاوکاری هەموانە.

عەبدولڕەحمان مەولود
پرۆفسۆری یاریدەر/ زانکۆی لۆریێ
واترلو/کەنەدا

خێرو شەری ڕیفراندۆمی پارتی بۆ خۆی ! ... د. عەبـــــــدولڕەحمان

مەولود

مەبەستی ئەم وتارە ڕونکردنەوەی چەند بابەتێکی تایبەتە بە مەسەلەی ڕیفراندۆم و سەربەخۆیی کوردستان.

یەکەم، پارتی و گەمەی دیموکراتی

پارتی ولایەنگرانی لێیان دەبێتە عەیبە ڕیفراندۆم نەکەن. هەربۆیە ئەوان ڕیفراندۆم دەکەن. بەلام، ئەنجامی ڕیفراندۆم بەدەردی جێبەجێکردنی مادەی ١٤٠ دەبەن. واتە دەولەتی سەربەخۆی کوردستان دروست ناکەن. وەعدی پارتی سەبارەت بە دەولەت دروست کردن لە وەعدی ترامپ دەچیت کە لە پێش هەلبژاردن دەیوت دیوارێك لە نێوان مەکسیك و ئەمریکا بە پارەی مەکسێك دروست دەکەم. لە ئێستا، قسەیەك لە دیوار دروستکردن نییە، ڕەنگە چەند مانگێك پێش هەلبژاردنی داهاتو ترەمپ چەند کیلۆمەترێك سنور تەل بەند بکات بۆ هەلخەلەتاندی دەنگدەران. ئەم کارەی ترەمپ یەکێکە لەو یاریانە حیزبە سیاسیەکان لە سیستەمی دیموکراسی لە خەلکی خۆیان دەکەن. سیاسەکان دەزان، دوای هەر هەلبژاردنێك دەرسەدێك لە دەنگدەران دەگۆرێن.

– هەمو ئەوانەی لە هەلبژاردنی ڕابردوو تەمەنیان چواردەساڵ وبەسەرەوە بووە ئیستا مافی دەنگدانیان دەبێت، ئەم ژمارەیە لە دەنگدەران بەهۆی منال بوونیان کەمترین گرنگیان بە سیاسەت داوەو نازان لە هەلبژاردنی پێشو کام حیزب چی ووتوەو نەیبردوەتەسەر.
– ژمارەیەکتریش لە بەسالاچوان و هیتریش کە لە ڕابردوو گوێبستی وەعدەکانی هەلبژاردن بوون ڕەنگە ئاخیرن دەنگدانیان بێت یان لە ژیان نامێنن تاکو سزای ئەو حیزبە بدەن کە پەیماننی هەلبژاردنی شکاندوە .

کاتیك جیاوازی نێوان ژمارەی دەنگدەرای براوە و دۆڕاو کەم بێت، هەر بەتەنها ئەو ئالوگۆرە لە ڕێژەی دەنگدەران لە نێوان دو هەلبژاردن بەسە بۆ ئەوەی سیاسیەکان هەرچیان بوێت پێش هەلبژاردین بەلین و دواتر جیبەجێی نەکەن یان تەنانەت پێچەوانەی وەعدەکانیان کار بکەن.

ڕاویژکارانی پارتی و بارزانی شارەزای ئەم گەمەی سیستەمی دیموکراسین. هەر بۆیە، یەکەم کاریان دوای هەلبژرادن بیانو داتاشتن دەبێت بۆ جیبەجێنەکردنی پەیمانی دروستکردنی کۆماری کوردستان، ئەم پرسە بەدەردی مادەی ١٤٠ دەچێت.

چەند ڕێگرییەکی تری بەردەم دروستکردنی کۆماری دیموکراتی کوردستان

دووەم، لە ئێستا، سیاسەتی ڕەسمی ئەمەریکا سەبارەت بە عیراق بریتییە لە پارێزگاریکردن لە یەکپارچەیی خاکی ئەم ولاتە.

ئەم سیاسەتەی ئەمەریکا لە ئەنجامی تێگەیشتنی وزارەتی دەرەوە و وزارەی بەرگری ئەمریکایە. هەروەها لە ئەنجامی هەوڵەکانی لوبی عەرەبی، تورکیا، عیراق و ئێران دروست بووە. گۆڕینی ئەم سیاسەتە مومکنە، بەڵام پێوستی بە هەوڵێکی زۆرە و لە ئێستادا سیاسەتی ئەمریکا نییە و لەم چەند ڕۆژەی بەر ڕیفراندۆمیش ماوە ناگۆڕێت.

سێیەم، لە ئێستادا سێ سەرچاوەی ئابوری هەرێمی کوردستان وشکی کردووە.

هەرێمی کوردستان زۆر زیاتر لە ١٧ ملیار دۆلاری بودجەی ساڵانەکەی لە پارەی عیراقی لەبڕاوە. بە هۆی ناجێگری سیاسی و ئەمنی ناوەڕاست و خوارووی عێراق بەشی شێر لە هەمو پارەی عێراق دەهاتە کوردستان، بەڵام لە ئێستادا ئەم بڕە پارەیە نەماوە یان کەمی کردوە و لە داهاتوشدا بە تەواوی نامەنێت.

ئەم هەمو ملیار دۆلارەش کە لە لایەن کوردانی دانیشتوی ولاتانی ئەوروپا، ئەمریکا، ئوسترالیا و ئاسیا بە بەکارهێنان لەچەشنی بەکارهێنان لە زەوەی وزار جانوبەروە ، هاتوچۆ ، هتد دەهاتە کوردستان بە هۆی ناجێگیری سیاسی و کاریگەری لەسەر بازار لە ئێستادا نەماوە.

کرانەوەی دەروازەی هەرێمی کوردستان بەرووی ڕۆژئاوای کوردستان دەکرا ساڵانە چەندین ملیار دۆلار بخاتە بازاری هەرێمی کوردستان، کەچی پارتی بە ڕازیکردنی تورکیا ئەمەی دوایشی داخست یان هەر ڕازی نەبو بکرێتەوە.

چوارەم، ئەمریکا بەدوای بەدیلی تورکیا و ئێرانە

ئەمریکا، بڕوای بە ئێران و تورکیا نییە و ناتوانە سیاسەتەکانی لە ناوچەکە دابڕێژێت بە پشتیوانی ئەم دوو ولاتە. لە ڕاستیدا هەردوکیان بە یەک چاو سەیر دەکات، هەردوکیان کۆماری ئیسلامین. هەر بۆیە، ئەمریکا بەدوای بەدیلێ ئەم دوو ولاتەیە. هەرێمی کوردستان بەتەنیا ناتوانێت ببێتە ئەم بەدیلە. بەڵام بە یەکێتی نێوان ڕۆژئاوای کوردستان و هەرێمی کوردستان، کورد زیاتر لە بوون بەم

بەدیلە نزیك دەبیتەوە، كە بەداخەوە لە ئێستا پارتی دژایەتی ئەم كار دەكات. ئەمەش پێداگری چەندبارەی پارتییە كە ئەوان لە ئۆردوی ئەردوگانن. واتە ئەوان تەنانەت لە نێوان ئەمریكاو توركیاش، ئەمەی دوایی هەلدەبژێرن.

خالی دوو، سێ و چوار بەیەكەوە چەند ڕیگریەكی تری بەردەم دروستكردنی كۆماری دیموكراتی كوردستان نیشان دەدەن.

پێنجەم، ئەو هەمەموو جەدەلە لەسەر ڕیفراندەم لە شەقامی كوردی بۆچی ؟

بەپشت بەستن بەخەباتی چەندین سالەی هاولاتیانی كوردستان، پرسی ڕیفراندەم لەسەر سەربەخۆیی كوردستان پێویست بوو بریارێكی زۆر ئاسان بێت. بەلام، لەسەر ئەرزی واقع پرسیار لەسەر سەربەخۆیی كوردستان كۆمەلگای بۆ سێ بەرە دابەشكردوە. هۆی ئەم دابەشبوونە لە ڕاستیدا ئەوەیە پرسیاری سەربەخۆیی كوردستان دوو بەشە، دوو بابەت لە یەك پرسیار تیكهەلكێش كراوە وەك دەلێن، ئەم پرسیارە لایەنی نەزری و عەمەلی هەیە.

لایەنە نەزەریەكە یان ئەبستراكتەكە (تجریدیەكە) ئەویە، ڕازی بەسەربەخۆیی كوردستان یان نا ؟ لە وەلامی ئەم بەشەی پرسیارەكە لە كوردستان كەس نالیت نەخێر، هەموان هاوڕان. واتە، بەرەكەی كاك شاسوار، بزووتنەوەی گۆڕان و پارتی و ئەوانیتر هەر سێ لا یەك ڕان. جیاوازی نێوان سێ بەرەكە لەسەر بەشە عەمەلیەكەی پرسیارەكەیە.

چونكی سودمەندی یەكەم لە پشتیوانیكردن لە ڕیفراندەم دەسەلاتی ئێستای كوردستانە، لە ڕووی عەمەلیەوە پرسیارەكە ئەوەیە:
ئامادەی پشتیوانی لە دەسەلاتی ئێستای هەرێمی كوردستان بكەی یان نا ؟ ئەم پرسیارە دەكرێت بەشێوەیەكی تریش بكرێت.
ئەگەر پشتیوانی لەدەسەلاتی ئێستای كوردستان ناكەی ئایا ئامادەی دژایەتی دەسەلاتی خراپی خۆمالی كوردی بكەی یان نا ؟ چونكی دەكرێ پشتیوانی نەكەی، بەلام دژایەتیش نەكەی بە هۆی خۆمالی بوونی دەسەلات.

لەوەلامی پرسیارە عەمەلیەكە جیاوازیەكان دەردەكەون. كاك شاسوارو بزوتنەوەكەی نەك هەر پشتیوانی لە دەسەلاتی ئێستای كوردستان ناكەن، بەلكە بەرووی دەسەلاتی خۆمالی كوردی دەلێن نەخێر. نمونەی ئەم جۆرە لە هەلوێستیش لە ناوچەی ئێمە زۆرە. میسریەكان، لیبیەكان، جەزایرو

مەغریبییەکان بەدەسەلاتی خۆمالی عەرەبیان ووت نەخێرو شۆرشیان دژیان کرد. هەرێمی کوردستان ئەگەرچی دەولەت نییە، بەلام ، دەولەت نەبوون لای بزووتنەوەی نەخێر لە ئێستادا نابیتە هۆی هاوشێوەی گەلانیتر لەبەرامبەر دەسەلاتی خۆمالی نەلێن نەخێر، بەتایبەتیش ئەگەر ئەم نەخێرە لە ڕێگای سندوقی دەنگدان بێت.

هەرچی گۆڕانە، ئەویش ناتوانێت بەدەستی خۆی لایەنگرانی ڕیفراندۆم لەسەرتەختی دەسەڵات دابنیت، بۆیە ناتوانن لەگەل کردنی ڕیفراندۆم بێن لە ئێستادا. گۆڕان تاکو ئیستا هیچ حەماسەتێکی بۆ کردنی ڕیفراندۆم نەشان نەداوە و پێویستە هەرواش بێت تاکو ڕۆژی ڕیفراندۆم. بە پێچەوانە، گۆڕان تاکو ئیستا بە دەستو لایەنگرانی ڕوونکردۆتەوە، کەوا: یەکەم، کردنی ڕیفرندۆم لە ئێستادا ویستی و داخوازی ئەوان نییە، دووەم کردنی ڕیفراندۆم بەوشێوەی ئێستا لە بەرژەوەندی ئەو هاولاتی و بزوتنەوانە نییە کە ئارەزوی ئەوەیان هەیە شێوەی حوکمرانی لە کوردستان لەسەر سکەیەکی جیاواز و باشتر لەوەی ئیستا دابنینن.

بۆ گۆران، مەسەلە ئەوە نییە داوا لە دەنگدەرانی بکات دەنگ بە بەلێ یان نەخێر بدەن، ئەوەی گرنگە ئەوەیە کە گۆڕان بە مێژوو بە هەموو دونیای ڕاگەیاند کە ئەوان لەگەل کاری بێبەرنامە و سەررۆیی نیین، لەگەل ئەم ڕیفراندۆمە نیین. ڕەنگە لە سەر مەسەلەی بەلێ و نەخێریش لایەنگر، دەست و دەنگدەرانی سەرپشك بکات چۆن خۆیان بەچاکی دەزانن ئاوا بریار لەسەر بەلێ و نەخێر بدەن، بەلام ڕیفراندۆم لە ئێستادا داخوازی ویستی گۆڕان نییە.

شەشەم، چۆنە پارتی دەتوانێ گۆمی سیاسەت لە کوردستان بەشلەقێنی و چۆن شلقاندی ؟

پارتی دیموکراتی کوردستان تەنها هێزە لە هەرێمی کوردستان کە ئاگاداری وەك دەلێن کەین و بەبینی نێو دەولەتیە. ئەمە جگە لەوەی حکومرانی کوردستانیشە. ئەم دوو تایبەتمەندیە، پارتی لە جێگاو شوێنێکی بەهێز داناوە بۆ سیاسەتکردن و بەکێشکردنی ئەوانی تر بەدوای خۆی. چاودێری میدیای ناوخۆ و دەرەوە ، زیرەکی ، لەخۆبردویی و چەند پەیوەندیەکی دبلۆماسی بەس نییە بۆ سیاسەتکردن. سیاستەدار دەبیت ئاگاداری کۆبوونەوە تایبیتەیەکانیش بێت. بزووتنەوەی ئیسلامی لە گرنگی ئەو بابەتە تێگەیشتووە ئەوان ئامادەی هەمو کۆبوونەوەیەك لەگەل سەرۆکی پارتی و بەغدا دەبن. تورکیاش وەك

دەولەت لە گرنگی ئەم بابەتە تێدەگەن، تورکیا بە کۆبوونەوەی ئەستانە، جنێف و سعودیەش چوو سەرەرای جیاوازی ئەجندەکان. گەران لەم بارەیەوە پێویستی بەکاری زیاترە.

وادەی هەلبژاردنی کوردستان نزیك بۆتەوە. پارتی دەزانێت تاکو ئێستا چی چاندووە، بۆیە دەبیت گەمی سیاسەت لە کوردستان زۆر بەهێزەوە بشلەقێنێ. ئاخر، هەر تەنها بریاری پاشەکەوتنی موچە بای ئەوەیە حکومەتی لەسەر برۆخێ. چەندین جار حکومەت لە یۆنان لەسەر بابەتی پاشەکەوتی موچە و ڕوخا و دروست بوو. هێنانەگۆری باسی سەربەخۆیی کوردستان تەنها بابەتە پارتی توانی بەهۆیەوە باسی پاشەکەوتی مووچە لەبیر خەلک بباتەوە.

حەوتەم، پارتی بۆ چ هەلوێستێکی گۆڕان ڕازی دەبیت ؟

لە کۆتاییدا، پارتی هەرچی بکات ناتوانێ گۆڕانی ڕازی بکات مەری بە بکات بە ئەوەی پارتی لەدەسەلات بمێنێتەوە، بە ئەوەی کار بە سەرخستنی ڕیفراندۆمی پارتی بکات. هەر بۆیە، پێویستە پارتی بیر لە ئەگەریتر بکاتەوە، چاوەروانیتری هەبێت لە گۆڕان.

بارزانی بە ژمارەیەك لە پەرلەمانتاری ئەوروپی ووت، ئەگەر پشتیوانیمان ناکەن ئەوا دژایەتیمان مەکەن، پێیوسیتە هەر هیندەش لە گۆڕان چاوەروان بکات. گەران دەتوانی بە پارتی بلێ ڕیفراندۆم ویستی ئێمە نییە، پشتیوانیتان ناکەین لە کردنی، خێرو شەری ڕیفراندۆم بۆ خۆتان و چاوەروان مەبن ئێمە و خەلکی کوردستان باجی هەلەی ئێوە بدات.

کۆتایی

کەس خۆی نەخەلتێنی، چەندە ترامپ دیوار لەگەل مەکسیك دروستکرد، چەندە مەلا عەلەی کەلەك دەتوانێ بە میزی حوشتر نەخۆشی شێرپەنجەی چارە بکە، هەر هێندەش پارتی و لاینگرانیان دەتوانن/دەیانەوێت کۆماری دیموکراتی فیدرالی کوردستان دروست بکەن. لە کوردستان یاریەکانی سیاسەت پربەپری وشەکە کاری خۆی دەکات، کەچی بەداخەوە کەم لە خەلکی کوردستان ئاگاداری ئەم یاریانەن.

د. عەبدولڕەحمان مەولود
پەیمانگای ئەلگانکوین/ ئەنتاریۆ/ کەنەدا
http://www.scs.carleton.ca/~armyunis

١٠ پرسیار سەبارەت بە ڕیفراندۆم ... دکتۆر عەبدولڕەحمان مەولود

ڕیفراندۆمی کوردستان لەبەردەم ژمارەیەك پرسیاری بێ وەڵامە. لێرەدا هەندێك لەم پرسیارانە دەخەینەروو و پێشنیارێکیش دەخەینەروو بۆ چۆنیەتی کردنی ڕیفراندۆم.

یەکەم،

هەرێمی کوردستان ڕۆژانە ئەگەر ملیۆنیش نەبێت ، ئەوا چەند سەد هەزار بەرمیل نەوت دەفرۆشێ کەچی هەر قەرزارین !

پرسیار ئەوەیە: ئایا کوردستان بەرگەی ئەوە دەگرێ سەربەخۆیەکەشی بەدەردی نەوتەکە ببات ؟

چۆن پێویست بە گۆڕینی دەستەی سەرپەرشتیاری نەوت فرۆشتن بە هەموان ئاشکرایە (Common Knowledge)، ئاواش ناکرێ مەسەلەی ڕیفراندۆم و سەربەخۆیش بە هەمان دەستە بسپێردرێ.

دووەم،

هەرێمی کوردستان دەستیکرد بە نەوت فرۆشتن، لە بەرامبەردا حکومەتی عیراق ١٧ بلیۆن دۆلاری سالانەی داهاتەکەی بڕی.

پرسیار ئەوەیە: ئایا هەرێمی کوردستان ئامادەکاری کردووە بۆ پەرچەکرداری حکومەتی عیراق، ئێران، تورکیا و ئەوانی تریش بەرامبەر هەر بریارێکی سەربەخۆیی.

هەرێمی کوردستان بەم هەلومەرجە سیاسیەی ئیستا بەرگەی هیچ ئابلۆقەیەکی ئابوری ناکات.

سێیەم،

دەڵێن دوا ئامانجی ڕیفراندۆم سەربەخۆیی نییە، تەنها مەبەست لێی ئەوەیە کە بە دۆست و دوژمن نیشان بدریت کە گەلی کورد پشتیوانی جیابوونەوەو پێکهێنانی دەوڵەت بوون دەکات.

ئەگەر سەربەخۆیی مەبەستی ڕیفراندۆم نەبێت، ڕێگای ئاسنتر و

بێمەسرەفتر هەیە بۆ نیشاندانی پشتیوانی خەڵکی کوردستان بۆ جیابونەوە و پێکهێنانی دەوڵەت ، ئەویش ڕاگیرییە (Polling).
پرسیار ئەوەیە: کە سەربەخۆیی ئامانجی ڕیفرادۆم نییە ، کوردستان بۆ ڕاگیری لەجیاتی ڕیفراندۆم ناکات؟

بۆ ئەوەی بزانرێت شەکر شیرینە، پێویست ناکات فەردەیەك شەکر بخورێت، تەنها کەوچکەکی چا بەسە. بۆ ئەوەی بزانرێت خوێ سوێرە، پێویستت بەچەند گرامەکە نەك تەنەك خوێ. ڕاگیریش تەنها بە وەرگرتنی نمونەیەك (Sample) لە ڕای خەڵکی کوردستان دەتوانێ ڕای خەڵکی کوردستان بە مەسەلەی سەربەخۆیی نیشانبدات. ئەم بابەتە زانستییە و دۆست و دوژمن لێی تێدەگەن. ڕاگییری بێمەسرەفتر و ئاسانتر لە ڕیفراندۆم و ئەم مەبەستەی سەرەوەش دەپێکێ.

چوارەم،

ووشیار زێباری لەبەرچاوی دونیا لەسەر گەندەڵی لە بەغداد دەرکرا، کەچی ئەو سەرپەرشتی ڕیفراندۆم دەکات. ئەمە چی بە دۆست و دوژمن دەڵێت ؟ ڕایەك هەیە دەڵێت، چونکی زێباریان لە بەغدا دەرکرد، ئەو دەیەوێت لە کوردستانەوە تۆڵە بکاتەوە.
پرسیار ئەوەیە، ئایا کردنی ڕیفراندۆم بە پلانە یان مەزاجی تاک، پەرچەکردار و تەوەکولییە ؟

ناکرێ چارەنوسی میللەتێك بدرێتە دەست قەدەر، مەزاج یان تۆڵە کردنەوە. ئەگەر ئەم بابەتە مەزاجی، شەخسی و پەرچەکردار نییە، کوا پلانەکان بۆ ڕووبەڕووبوونەوەی مەترسییەکان (Risk Management) ؟
لەمەسەلەی نەوت فرۆشتنەکەش بە پارتی و نێچیرڤان بارزانیمان ووت: نرخی بەرمیلی نەوت و نرخی دۆلار بەدەست ئەوە نییە، عیراق بە پەرچەکردار نابێت. کەچی گوێان نەگرت. ئایا دەکرێ هەمان هەڵە دوبارە ببیتەوە ؟

پێنجەم،

بە دوای تێکشکانی داعش لە موسل، تورکیا خوازیاری بەردەوامی ئەو پەیوەندییە ناهاوسەنگەی ئێستایە لەگەڵ هەرێمی کوردستان. بۆ ئەم مەبەستەش تورکیا هانی هەرچی زیاتر دورکەوتنەوەی هەرێمی کوردستان دەدات لە بەغدا. بە بەرژەوەندی ئێران هەمان کار، شای ئێران بەڕەحمەتی مەلا مستەفای کرد.
پرسیار ئەوەیە: ئایا ئەم ڕیفراندۆمە بە فیتی تورکیایە ؟ بۆ ڕازیکردنی تورکیایە ؟ ئایا هەرێمی کوردستان چ قازانجێك دەکات لە ژێر دەستەیی /وابەستەیی تورکیا ؟ کاریگەری ئەم وابەستەییە چییە

لەسەر خەباتی گەلی کورد لە باکور و ڕۆژئاوا ؟

هەلومەرجی سیاسی و ئابوری ئێستای هەرێمی کوردستان و هێرشی داعش بۆ سەرکوردستان پێمان دەلێت چەمانەوەی چەند سالەی هەرێمی کوردستان (پارتی) لەبەردەم تورکیا هیچی لێشین نە بوو. هەر هیوایەك لەسەر ئەوەی لەچەمانەوەی زیاتر لەبەردەم دەرگای تورکیا هیچی لێ شین دەبێت سەرابە. بەپێچەوانە تورکیا خۆی لەبەردەم هەلوشاندەوەیە، هەرچی زوتر خۆ دورگرتن لە تورکیا لەبەرژەوەندی کوردستاندایە.
لەمەش زیاتر، هەمو ئەو قازانجەی هەرێمی کوردستان گەیاندویەتی بەتورکیا، بە نیوەی ئەم مەسرەفە لەگەل ئێراق، ڕەنگە کورد کێشەی لەگەل ئێراقدا نەمێنێت. ڕەنگە بە نیوەی ئەم مەسرەفەی (Investment) لە تورکیا کرا، ئەگەر لە ڕۆژئاوا بکرایە، هەرێمی کوردستان بگەیشتبایە سەر دەریایی ناوەڕاست.

شەشەم،
لەگەل ڕوخانی ئێراق لە ٢٠٠٣ پێشنیار جۆراوجۆر بۆ سەربەخۆیی کوردستان خراوەتەوەڕوو. جدیتریان کارکردن بوو لەسەر هاوشیوەی ئیگلیزەکان لە هۆنگ کۆنگ. واتا، پێشخستنی ئابوری، پیشەسازی و ڕیفۆرمی سیاسی. زامنکردنی ئازادی تاک و ڕای جیاواز، مافی ئافرەتان و مافی مرۆڤ.
کارکردن هاوشیوەی ولاتی بریتانیا ، نەك هەر زامنی سەروەری تاکی کوردستانی دەکرد، بەلکە مەترسیەکانی سەر سەربەخۆیی کوردستانی دەگەیاندە نزمترین ئاست.
ببینە، سەرەڕای ڕادەستکردنی هۆنگ کۆنگ بە سین لە ١ی تەموزی سالی ١٩٩٧، سین بریاریدا بەهۆی جیاوزای لە سەرخان، ژیرخان و کەلتۆر وەك خۆی بهلێتەوە و جیاواز بیت لە ولاتی دایك، واتە سین. کوردستانیش چۆن هۆنگ کۆنگ بەناو/یاسا سەر بەسینە، بەلام لەهەمو شتێك جیاوازە، دەیتوانی بەناو/یاسا هەر سەر بەئیراق بێت، بەلام لە هەمو شتێك جیاواز بێت.

پرسیار ئەوەیە: ئایا ئیستا درەنگە بۆ ئەوەی سەربەخۆی خۆمان لە ئەرزی واقع بسەپێنین؟ بەبێ ئەوەی دوژمنانی سەربەخۆیی کوردستان لە خۆمان بورژێنین؟

ئێستاش درەنگ نییە، بۆ ئەوەی سەربەخۆیی بەپلان جیبەجی بکرێت و مەترسی سەرئەم سەربەخۆیەش بۆ نزمترین ئاست دابەزێنرێت. دەکرێ سودی گەورە لە شیوەی کاری بەریتانیا لە هۆنگ کۆنگ وەربگیری بۆ

ئەم کێشەیە. نەزانییە ئەگەر خەمان روبەرووی ئەگەری مان و نەمان بکەینەوە، لەکاتێکدا ڕێگاچارەیتر بۆ سەربەخۆیی هەیە؟

حەوتەم،

لە سیاسەتدا کۆنسێپتێك هەیە پێی دەلێن لێگەسی (Legacy) . بەگشتی لەسیاسەتدا لێگەسی مانای “سیاسی بەچی دەناسریتەوە” چۆنە چۆتە مێژوو. بۆ نمونە، لێگەسی رۆنالد ڕێگن کۆتایی هێنان بەشەری ساردە و دواتریش ڕوخانی دیواری بەرلینە. لێگەسی جۆرجی بۆشی باوك، بەرپاکردنی شەری کەنداوی یەکەمەو بۆشی کوریش ڕوخانی ڕژێمی سەدامە لەدەسەلات. بەهەمان شێوەش کلینتۆن، ئۆباما ، تاتشر، بلێر، شیراك … تاد، هەریەك لێگەسی خۆی هەیە.
بارزان و بنەمالەی بارزانی ناوەکی دیاری بزاقی نیشتمانی کوردستانن. دەوری بارزانییەکان گەیشتە لوتکە کاتێك رەحمەتی مەلا مستەفا سەرکردایەتی شۆرشی ئەیلولی دەکرد. بەلام، بەداخەوە ئەم شۆرشە شکستی هینا. ئەوانەی بەچاوی ڕەخنەگرانە سەیری ئەم شکستە دەکەن دەلێن ئاشبەتالی کرد.
نسکۆ بێت یان ئەشبەتال، هەمو لایەك لەسەر ئەوە کۆکن شۆرشی ئەیلول شکستی خوارد. بۆیە رەحمەتی مەلا مستەفا بۆ ڕابەری شۆرشێکی شکستخواردو چووە ناو مێژوو. واتە لێگەسی رەحمەتی مەلا مستەفا بەشکستدانی شۆرشی ئەیلولە.
مافی بەرێز مەسعود بارزانییە کە بیر لەوە بکاتەوە، ئەو بەشیوەیەکی جیاواز بچێتە ناو مێژوو و شکستەی باوکی ڕەحمەتی قەرەبو بکاتەوە. بەلام لەماوەی دەسەلاتداریەتی بەرێز مەسعود بارزانی کار ئیجابی بۆ کۆمەلگای کوردستان زۆر کەمکراوە. سلبیەکان لە ئیجابیەکان زیاترن.

پرسیار ئەوەیە: ئایا بەرێز مەسعود بارزانی ڕیفراندۆمی بۆ سەربەخۆیی کوردستانە یان بۆ دروستکردنی لێگەسی بۆ خۆی و بنەمالەی بارزانییە ؟

بەرێز مەسعود بارزانی ماوەیەکی کەمی ماوە لەسیاسەت، چ بەهۆی تەمەنی بێت یان فشاری کۆمەلگای کوردستان. ئەو دەیەوێت لەو ماوە کەمەی لەبەردەمی ماوە لە سیاسەت لێگەسیەکی ئیجابی بۆ خۆی و بنەمالەکەی دروست بکات. بیرکردنەوە لە لێگەسی ئیجابی کارێکی خراپ نییە. بەلام، ئەمە ڕیفراندۆمە بە بەرنامەیە رەنگە وەلامدەرەوە نە بێت.

هەشتەم،

پارتی دەزانێت بەبێ چارەسەرکردنی کێشە سیاسەکانی لەگەل گۆڕان ئەنجامی ڕیفراندۆم، ئەگەر بکرێت، دلخۆشکەر نابیت. پارتی بۆ چارەسەرکردنی کیشەکانی لەگەل گۆڕان بەهەمان شێوەی کارکردنی (Method) لەگەل یەکێتی مامەلە دەکات.
پرسیار ئەوە: ئایا پارتی لەوە گەیشتوە گۆڕان جیاوازە لە یەکێتی؟ پارتی لەکێندەری ئەم جیاوازیە تێناگات؟
تا ئەوکاتەی پارتی جیاوازی نێوان یەکێتی و گۆڕان نەبێنێت ناتوانێ گرفتەکانی لەگەل گۆڕان چارەسەر بکات.

نۆیەم،
چونکی هیچ ئامادەکاریەك بۆ روبەروب□ونەوەی مەترسیەکانی سەر سەربەخۆیی کوردستان نەکراوە، بەرێز مەسعود بارزانی ئامادەیی مردن نیشانی خەلك دەدات لەکاتی مەترسیەکان.
ئەمە ڕاستە لە میژوودا ولاتان بۆ سەربەخ□یان قوربانی ملیۆنیان داوە. سەیری ولاتی جەزایر بکەن. بەلام، ئەوەش ڕاستە ئەوانەی بانگەوازی قوربانیدان دەکەن، دەبیت پشت ئەستور بن بە کۆدەنگی هاونیشتمانیان.

پرسیار ئەوەیە: پارتی چۆن دەتوانی داوای قوربانی لەخەلک بکات و ئامادەش نەبیت گوێیان لێبگرێت و بارزانی بلێ ئیمە حیساب بۆ دەنگی جیاواز/نارزای ناکەین ، با هەلپەرن ؟

ئایا پارتی نازانێ تەنانەت حکومەکەی ئیئتلافی بوو ؟ ئایا نازانی لە دوایین هەلبژاردن لە ٦٢٪ خەلکی کوردستان دەنگیان بە پارتی نەداوەوە و لە ئێستاشدا ئەم دەنگانە زیادی کردەوە.
ئەگەر کۆمەلگای کوردستان بەگومان بن ل□ نیەتی ڕیفراندۆم، ئەگەر بزانن مەبەست لە ڕیفراندۆم بەرژەوەندی حیزبیە نەك بەرژەوەندی گشتی چۆن ئامادەی قوربانیدانیان دەبن ؟

دەیەم،
هەمو لایەك دەزانێ کە پارتی بەرژەوەندی حیزبی لە بابەتی ڕیفراندۆم هەیە. بەلام، بەداخەوە ئەوان ئینکاری ئەم بابەتە دەکەن و پێداگری لەسەر ئەوە دەکەن کە ئەوان ئەم کارە بۆ بەرژەوەندی خەلکی کوردستان دەکەن ، کەوا نییە.

پرسیار ئەوەیە: ئایا ناکرێت ڕیفراندۆمێك بکرێت هەم حیزب و هەم نیشتمان لێی سودمەند بن؟

بەلێ دەکرێت. با سەرتا کێشە سیاسەکانی ناومالی کوردی چارەسەر

بکەین. کیشە یاسایەکانی بەردەم ڕیفراندۆم چارسەر بکەین. متمانەی هاولاتیان بەدەسەلات بگەرێنینەوە. ئینجا هەمو لایەك بە پلانێکی تۆکمە، دوربین و درێژ ماوە پلانی سەربەخۆیی دابنێن. سەربەخۆیەك بە پشتیوانی هاولاتیانی کوردستان بێت، بۆ سەروەریی ئەوان بێت و بەکەمترین زەرەییش بێت.

دەرئەنجام

باشترین بژاردە بۆ مەسەلەی ڕیفراندۆم ، ئەسپاردنیەتیەتی بۆ دوای هەلبژاردنی پەرلەمان و سەرۆکایەتی هەرێم.
ڕیفراندۆم لە دوای هەلبژاردن باشترە چونکی:
یەك، کێشەی یاسایی نابیت. پەرلەمانی نوێ دەتوانێ تاوتوی ئەم بابەتە بکات.
دوو، هەلبژاردن دەتوانێ کێشە سیاسەکانی ئیستای کوردستان تا ڕادەیەکی باش چارەسەر بکات و کۆدەنگی نیشتیمانی لەسەر ئامانج و چۆنیەتی کردنی ڕیفراندۆم بەدەست بێنێت.

پارتی دەتوانێ، مەسەلەی ڕیفراندۆم و سەربەخۆیی کوردستان بکاتە کرۆکی کەمپینی هەلبژاردنی. بەمەش بەرژەوەندی حیزبیەکان و بنەمالەکانیان بپارێزن.

گۆڕان و ئەوانیتریش دەبێت بزانن هەلومەرجی سیاسی عیراق دوای شکستی داعش وەك ئیستا نابیت. بۆیە، دەبیت خۆیان بۆ بریار و □وداوی گەورە ئامادە بکەن و دەوری تەماشاکەر نەبینن یان بە پەرچەکردار کار نەکەن.